

18.01.2021

Dnro 9166/91/2020

Tietosuojavaltuutetun lausunto

Lausuntopyyntönne diaarinumerolla VN/12087/2020

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitystä laeiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja maa-ainelain muuttamisesta. Esitysluonnoksessa maa-ainelakiin ehdotetaan sisällytettävän säännöksiä EU:n yleinen tietosuoja-asetuksen mukaisista rekisterinpitäjistä. Esityksen tavoitteena on myös tehdä EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta ja henkilötietojen suojaa koskevan kansallisen lainsäädännön muutoksista johtuvat muutokset maa-ainelakiin.

Yleisiä huomioita

Ehdotuksessa laiksi maa-ainelain muuttamisesta 23 b §:ssä koskien tietojärjestelmää on määrä säättää, että henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava asetusta. On kuitenkin huomattava, että kansallisella lailla ei voida säättää, että asetusta on noudatettava. Tämä kohta tulee siis poistaa luonnoksesta.

Lisäksi on syytä pitää huoli siitä, ettei kansallisella lailla säädetä tietosuoja-asetuksen kanssa päällekkäistä sääntelyä.

Rekisterinpitäjäys vai yhteisrekisterinpitäjäys?

Tietosuojavaltuutetun on erityisesti pyydetty kommentoivan sitä, onko kysymys yhteisrekisterinpitäjistä vai erillisistä rekisterinpitäjistä Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja ELY-keskusten osalta. Nyt lausunnolla olevalla hallituksen esitysluonnoksella olisi tarkoitus muuttaa 23 b §:ää niin, että ELY-keskukset ja Suomen ympäristökeskus olisivat yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia rekisterinpitäjiä. Tältä osin on kysytty, olisiko syytä säättää, että ne toimisivat järjestelmän yhteisrekisterinpitäjinä, vai erillisinä rekisterinpitäjinä. Tietojen keräämisen tarkoitus on molempien osalta maa-ainesten ottamisen ja sen vaikutusten seurannan järjestäminen (MAL 23 b §:n 1 momentti) ja Suomen ympäristökeskuksen osalta se on johdettavissa Suomen ympäristökeskuksesta annetun lain (1069/2009) 1 §:n 2 momentissa säädetyistä sen tehtävistä ja ELY-keskusten osalta ELY-keskuksista annetun lain (897/2009) 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetyistä tehtävistä.

Tietosuoja-asetuksessa tarkoitetaan rekisterinpitäjällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot, jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Asetuksen 26 artiklassa säädetään yhteisrekisterinpitäjyydestä.

Euroopan tietosuojaneuvosto on julkaissut syyskuussa 2020 ohjeen rekisterinpitäjän ja käsittelijän käsitteistä.¹ Ohjeessa on pohdittu ja avattu esimerkein myös yhteisrekisterinpitäjyyttä, ja siihen kannattaakin perehtyä arvioitaessa, olisiko Suomen ympäristökeskus ja ELY-keskukset tarkoituksenmukaista säätää yhteisrekisterinpitäjiksi järjestelmän tietoihin nähden.

Perustuslakivaliokunnan käytännöstä

Lisäksi erityisesti on kysytty lausunnolla olevassa hallituksen esitysluonnoksessa esitetystä 23 b §:n 3 momentin muutoksesta, jonka mukaan lupa- ja valvontaviranomaisella olisi salassapitosäännösten estämättä jatkossa oikeus saada maksutta käyttöönsä tietojärjestelmästä valvonnan ja seurannan kannalta välttämättömät tiedot, kun aikaisemmin tämä oikeus on koskenut tarpeellisia tietoja. Samalla on kerrottu, että kyseinen muutos tehtiin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön (esim. PeVL 17/2016 sekä 10/2014 vp, s. 6/II ja siinä viitatuut lausunnot) johdosta, jonka mukaan tarpeelliset tiedot edellyttäisivät niiden yksilöimistä laissa. Niin ikään on kerrottu, että käytännössä salassa pidettäviä tietoja saattaa olla liikesalaisuuksien muodossa, ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa. Henkilötietojen osalta järjestelmä saattaa sisältää yksityishenkilön nimiä ja osoitetietoja, jos maa-ainestenottoa harjoitetaan yksityishenkilön toimesta.

Perustuslakivaliokunnan käytäntö on keskeinen ohjenuora lain valmistelussa. Siltä osin kuin perusteluissa on viitattu perustuslakivaliokunnan käytäntöön, en näe niissä huomautettavaa.

Henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi perustuslakivaliokunnan mukaan jatkossa ensisijaisesti taata yleisen tietosuojasetuksen ja kansallisen yleislain nojalla. Tähän liittyen tulisi välttää kansallisen erityislainsäädännön säätämistä sekä varata sellaisen säätäminen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuojasetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota sääntelytarpeeseen silloin, kun henkilötietoja käsittelee viranomaisen. Valiokunnalla ei ole ollut huomauttamista lähtökohtaan, jonka mukaan viranomaisen tehtävä ja toimivaltuudet tulee kuvata lainsäädännössä niin, että henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta ja tarkoitus voidaan perustellusti siitä johtaa toiminnan tavoite huomioon ottaen (kts. PeVL 14/2018 vp sekä myös tietosuojasetuksen johdantokappale 45).

Valiokunnan käytännön mukaan sääntelyn selkeyteen on syytä kiinnittää erityistä huomiota perusoikeuskytkentäisessä sääntelyssä, joka koskee luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämäänsä kuuluvissa toiminnoissa (ks. PeVL 31/2017 vp, PeVL 45/2016 vp, s. 3 ja PeVL 41/2006 vp, s. 4/II).

¹ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/consultation/edpb_guidelines_202007_controllerprocessor_en.pdf

Tietosuojavaltuutettu _____

Ylitarkastaja _____

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarvittaessa tarkistaa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Jakelu

Ympäristöministeriö

kirjaamo@ym.fi

piia.kahkola@ym.fi

Tietosuojavaltuutetun toimiston yhteystiedot

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Sähköposti: tietosuoja@om.fi

Puhelinvaihde: 029 566 6700

Verkkosivut: www.tietosuoja.fi